

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piata mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Joi'a si Duminec'a.

Pretulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
3 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu seu
28 franci.

Anu 1879

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:
un'a serie garmonda 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru fiecare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 51.

Joi, 28 Iuniu | 10 Iuliu

1879.

Cu 1 Iuliu st. v. 1879 se incepe unu nou abonamentu la

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Rogamu pe On. Domni prenumeranti ai fôiei noastre, alu caroru abonamentu expira cu 30 Iuniu st. v. 1879, se binevoiesca a si'lu reînnoi de cu vreme, deca voiescu ca diariulu se li se tramita regulatu. De la 1 Iuliu st. v. incolo diariulu se va tramite numai aceluor domni, cari au binevoitu a-si reînnoi abonamentulu.

Domnii noui abonanti sunt cu deosebire rogati a ne tramite adresele d-loru *esactu*, aratandu si post'a cea mai aprôpe de locul, unde locuiescu.

Pretulu abonamentului la „Gazeta Transilvaniei“ este:

pentru Brasiovu: pe trei luni 2 fl., pe siese luni 4 fl., pe anu 8 fl.; — dusu in casa: pe trei luni 2 fl. 50 cr., pe siese luni 5 fl.;

pentru Austro-Ungari'a cu post'a: pe trei luni 2 fl. 50 cr., pe siese luni 5 fl., pe anu 10 fl.,

pentru Romani'a si alte tieri esterne: pe trei luni 7 franci, pe siese luni 14 franci, pe anu 28 franci. (Abonamentulu se primescu si in bilete hipotecarie romane.)

Banii de prenumeratiune sunt a se tramite (mai usioru prin assignatiuni postale) la Redactiunea „GAZETEI TRANSILVANIEI“ in Brasiovu.

Brasiovu, 27 Iuniu/9 Iuliu.

Romani'a se afla earasi intre Scylla si Charibdis. Deca va acordá cu liberalitate drepturi civile si politice Evreiloru, espune interesele sale economice si nationale unui mare periculu, deca este prea puçinu liberala in aplicarea principiului stabilitu in art. 44 alu tractatului dela Berlinu 'si pôte atrage nemuliamirea mariloru poteri si pôte provocá astfelu amesteculu loru directu in afacerile interioare ale tierii.

Cátu despre casulu d'antaiu toti Romanii fara deosebire de partida recunosc, ca a impamenteni pe Evrei in massa seu dupa categorii in mesura mai estinsa ar' fi stricaciosu pentru tíera, cu privire inse la temerea, ca o aplicare si o interpretare prea angusta a art. 44 din tractatulu dela Berlinu ar' poté se strice multu Romaniei in relatiunile sale cu celelalte poteri, opiniunile sunt fôrte diferite. Guvernulu romanu vine in fine acuma si punendu cestiunea ministeriala in caus'a acést'a grava declarata, ca nu pôte se ie asuprasi responsabilitatea, deca reprezentantii tierii nu voru tiené séma indetulu de spiritulu art. 44 alu tractatului dela Berlinu si deca nu voru aplicá sinceru principiulu proclamatu in acestu articulu de cátra marile poteri europene.

Acést'a declaratiune a facutu-o d. primu-ministru Ioan Bratiana, dupa ce s'a cetitu in Camera reportulu comisiunei alese pentru elaborarea unui textu de dispositiuni constitutionale, care se inlocuiesca art. 7 din Constitutiune. Atátu proiectulu acestei comisiuni cátu si acela alu comisiunei Senatului accepta in principiu impamentenirea individuala prin votulu corpuriloru legiuitoare si respinge ori-ce impamentenire in mesura mai mare. Cu-o asemenea solutiune guvernulu nu este multiamitu. D. Bratiana cerú, ca camera se intre in sectiuni unite, pentru ca se afle opiniunea guvernului si motivele, pentru cari nu pôte aderá la proiectulu comisiunei camerei. Siedinti'a a fostu secreta, nu ne este dér' cunoscutu ce s'a vorbitu in ea. Organulu principalu alu partidei liberale „Romanulu“ ne indica inse temerile ce le are guvernulu facia cu modulu de resolvare alu cestiunei israelite.

„Marea maioritata, amu poté dice aprôpe unanimitatea Romaniloru nu 'si da inca séma de marimea pericolului, in care si-ar' pune tíer'a, deca ar' luá camu peste picioru tractatulu din Berlinu, adeca hotarirea celoru siette mari poteri intarita de vointi'a de feru a d-lui Bismarck“ — scrie „Romanulu“ in numerulu seu de Marti, apoi combatendu nepasarea si fatalismulu unora si spiritulu de partida alu altora arata, ca in cestiunea Evreiloru Romani'a nu numai ca nu are in favôrea s'a nici o putere dér' inca intrég'a opiniune publica din Occidentu este de astadata in contra ei. „Pe ce se ne radimamu dér', pe speranti'a, ca nu va veni nimeni se ne esecute prin puterea materiala? Se nu ne culcamu pe acea urechia, cáci pré lesne ne-amu poté desteptá mane esecutati, prin mediulócele, pe cari poterile voru sci a le gasi pôte chiaru in mediuloculu nostru. Se ne iésa dér' din minte, ca vomu poté face cu tractatulu din Berlinu totu ce ne va placé noue“ — esclama numit'a fôie.

Cuvintele citate caracteriséza indetulu stadiulu fôrte seriosu in care se afla pentru momentu cestiunea Evreiloru. Guvernulu care este negresitu bine informatu despre vointi'a mariloru poteri vine si nimicesce deodata tôte sperantiile ca s'ar' poté satisfice cerintieloru art. 44 din tractatu, fara a jieni nici cátu de puçinu interesele nationale si economice.

„Nu ne-a pretinsu nimeni impamentenirea in massa a Evreiloru, nu ne-a pretinsu nimeni se ne sinucidemu, dér' earasi nimeni nu a intielesu ca, prin dispositiuni mestesiugite, cari, diu nenorocire, nu insiéla pe nimeni, se eludamu cu totulu aplicarea principiului inscristu in art. 44“ — adauge „Romanulu“. Controvers'a intre guvernulu si maioritata comisiunei privesce dér' in prim'a linea interpretarea art. 44 alu tractatului de la Berlinu. In privinti'a acést'a opiniunile sunt inse fôrte diferite, asia ca s'ar' poté dice: „quot capita, tot sensus“, asemenea nu esista o unitate de idei asupra garantiiloru, ce trebuiescu luate spre aparea nationalitatii romane. Sub asemeni impregiurari este greu de a prevedé cumu va esi solutiunea.

Representantii natiunei voru avé se judece deca motivele aduse de guvernulu justifica temerile sale pentru casulu, candu s'ar' aplicá reu seu neindetultoriu art. 44. Se asigura, ca peste puçine dile voru cunosce toti Romanii aceste motive grave. Pêna atunci va trebui se se decida la unu feliu, seu ca maioritata Camerei va sustiené parerea comisiunei de initiativa si atunci guvernulu va fi silitu a repasi, seu ca in considerarea motiveloru espuse va respinge proiectulu comisiunei, abatându-se dela impamentenirea in modu individualu si acceptandu impamentenirea pe categorii. Se crede, ca guvernulu adera la propunerea dlui Costinescu facuta in comisiune, ca se se acorde drepturi cetatienesce odata pentru totdeauna a) Evreiloru, cari au facutu servitiulu militariu, b) celoru cari au urmatu scólele romane si au dobénditu bacalaureatulu c) celoru cari au creatu in tíera industrii si fabrici, afara de cele de rachiú, d) celoru cari au facutu o donatiune importanta unei institutiuni de cultura seu de binefacere, e) celoru cari au scristu in limb'a romana o opera científica seu literara.

Dilele viitoare voru aduce chiaritate in acést'a cestiune grava, si pêna atunci inse dorimu ca geniulu bunu alu tierii se lumineze pe toti reprezentantii ei ca se póta scapá nai'a statului de tôte periculele ce-o amenintia.

Revisuirea art. 7 din Constisutiunea Romaniei.

Cestiunea cea mare dela care depinde pacea, ba chiaru viitoriulu Romaniei, cestiunea Evreiloru a intratu in primulu ei stadiu de resolvare. Se scie, ca atátu Senatulu cátu si Camer'a au alesu câte o comisiune, care se ia initiativ'a in privinti'a revii-

suirei Constitutiunei. Aceste comisiuni si-au finitu activitatea loru si au prezentatu repôrtele si proiectele loru elaborate. In siedinti'a dela 25 Iuniu st. v. s'a supusu S e n a t u l u i reportulu comisiunei de initiativa compuse din dnii: C. Bosianu, N. Cretiucescu, B. Boerescu, Petre Gradisteanu, D. Pruncu, N. Pilat si Costinu Braescu. De órece dnii Boerescu si Cretiucescu s'au abtíenutu de a luá parte, ceilalti 5 membri ai comisiunei s'au constituitu sub presiedinti'a d-lui Bosianu si s'au unitu asupra principiiloru descrise in propunerea de mai josu menita a servi la o noua redactiune substituita art. 7 din Constitutiune, rezervandusi inse fiecare din membri a desvoltá la timpu in sectiuni si in Senatu teoriile ce sustiene si a face amendamente dupa vederile sale isolate. Eata propunerea comisiunei senatului:

PROPUNERE.

Cei ce voru voi a se naturalisá in Romani'a voru fi datori a cere naturalisatiunea prin suplica cátra Domnu, a aduce renuntiarea in scrisu dela protectiunea straina si probe autentice, ca a fostu cetatianu, bucurandu-se acolo de tôte drepturile, civile si politice, aretandu capitalurile, starea, profesiunea seu meseri'a ce exercita si vointi'a de-a statornicí domiciliulu pe teritorulu Romaniei. Deca solicitatoriulu, dupa o asemenea cerere, va locuí diece ani in tíera, si deca prin portarea si faptele sale va dovedí, ca este folositoriu tierii, Adunarile Legiuitoare, dupa initiativ'a Domnului, i voru poté acordá decretulu de naturalisatiune, care va fi sanctionatu si promulgatu de Domnu.

Cu tôte acestea, va poté fi dispensatu de stagiulu de diece ani celu, care aru fi facutu tierii servitie importante seu aru fi adusu in tíera o industria, o inventiune utila, talente distínse, seu care aru fi formatu in tíera stabilimente mari de comertiu seu de industria.

Se potu asemenea dispensá de stagiulu strainii cari au servitu sub stindardulu Romaniei: acést'a dispensa se aplica numai pentru trecutu; asemenea si cei nascuti si crescuti in tíera si esiti din parinti asemenea nascuti si crescuti in tíera, deca nici parintii nici fiii nu au fostu supusi la nici o protectiune straina si sau supusu la tôte serviciile Statului.

Art. 8, 9 si 16 din codulu civilu, privitoriu la naturalisatiune, se abróga.

Numeru Romanii si naturalisatii romani suntu singurii, cari se potu bucurá de drepturile politice si comunale.

Proprietatea imobiliara rurala nu va poté fi dobandita de cátu de cetatianii romani.

Cetatiania romana nu se poté capeté de catu cu maioritata de doue treimi a votantiloru din fiecare Corpu Legiutoriu.

Reporteru, Costin Braescu.

O tacere profunda domniea in camera deputatiloru in diu'a de 23 Iuniu st. v., candu presiedintele acordá cuventulu d-lui G. Marzescu reportorulu comisiunei insarcinate cu redactarea unui proiectu de revisuire a art. 7 din Constitutiune. Din reportulu d-lui Marzescu spatiulu ne concede a reproduce numai Espunerea de motive si proiectulu comisiunei de initiativa legislativa compusa din domnii: Teriachiu Ales., Chitiu George, Codrescu Ionu, Flev'a Nicolae, Agarici Ionu, Gianu Dimitrie, Carp Petru, Costinescu Emil, Nicorescu Nicolae, Capreanu Dimitrie si Marzescu G. Din acesti 11 membri d. P. Carpu a facutu o propunere deosebita, afara de acést'a au propusu in sinulu comisiunei diverse amendamente, cari au picatu neintrunindu majoritata reglementara, d-nii Emil Costinescu, Codrescu, Teriachiu, Marzescu, ear' dnii Codrescu si Agarici au mai propusu o opiniune separata. (Le vomu publicá tôte in Nr. venitoriu.) Reporterulu constata, ca toti membrii,

afara de d. Carp, au fostu unanimi in sustinerea acestoru patru mari principie :

1. N'au esistatu si nu esista in tiéra israeliti romani, ci israeliti indigeni, adeca nascuti in tiéra, dér' neassimilati nici prin limba, nici prin moravuri, nici prin aspiratiuni cu natiunea romana. 2. Impamentenirea se se dè fiacarui strainu, fara deosebire de credintia religiósá in modu individualu si prin lege speciala. 3. Formele de naturalisare se faca parte integranta din Constitutiune. 4. Dreptulu de a dobèndi imobile rurale se fia unu dreptu politicu si nu civilu. — Despre spiritulu care a predomnit in senulu comisiunei ne potemu convinge din urmatórea.

Espunere de Motive.

Considerandu, cà simplulu faptulu nascerei pe teritoriulu Romanu, dupa traditiunile nóstre istorice din timpii cei mai vechi, prin elu insusi, nici intr'o epoca, n'a conferitu de plinu dreptu nationalitatea romana ;

Considerandu cà nici in casulu candu faptulu nascerei era urmatu de unu domiciliu permanentu, séu de o resiedintia imemoriala, éراسi nu conferea de plinu dreptu nationalitatea ;

Considerandu cà prohibitiunea constitutionala a alineatulu 2 din art. 7 din pactulu nostru fundamentalu, a fostu dictata de simtiementulu de conservare si de desvoltare nationala, si nu de simtiementulu de netolerantia religiósá, càci romanii in toti timpii au fost recunoscutu si practicatu adeverulu acest'a filosoficu : cà consciintia omului este o facultate, pe care dènsulu nu o póte sacrificá conventiunilor sociale ;

Considerandu cà trebuie a probá odata mai multu, cà prescriptiunile nóstre legislative au fost basate in tot-d'a-una, nu pe diferinti'a de religiune, ci pe considerante si ratiuni de o ordine puru civila si politica ;

Considerandu, cà libertatea completa si intreaga a tuturor cultelor, fiindu unu principiu consacratu prin art. 21 din Constitutiunea nóstra, ingradirile ce se aducu prin acestu articulu sunt conforme adeveratelor principii si ratiuni politice observate la tóte popórele lumii civilisate ;

Considerandu, cà naturalisarea, fiindu unu atributu alu suveranitatii nationale, dupa art... din Constitutiune, aceasta suveranitate resiede in Adu-narea nationala ;

Considerandu, cà déca teritoriulu este unu elementu necesariu pentru constituirea unei natiuni cá Statu, totusi, nu prin acestu teritoriu se póte caracterisá natiunea, ci numai prin geniulu propriu alu rasei sale ;

Considerandu, cà nu numai simtiementulu de demnitate natióala dara si supremulu interesu de conservare nationala reclama in modulu celu mai imperiosu, cà Romani'a se nu confieze destinele sale in man'a strainiloru, cari n'au probata inca prin deprinderi, moravuri si limba, cà sunt asimilati si identificati in totulu cu aspiratiunile si geniulu propriu alu natiunii romane ;

Considerandu, cà o lege de naturalisare, prin natur'a si esenti'a s'a, avendu cea mai intima si mai indivisibila legatura cu chiaru bazele fundamentale ale esistentii Statului, este o lege eminemente constitutionala.

Considerandu, cà in materia de naturalisare, favórea personala ce s'acorda unui strainu, este de supremulu interesu alu unui Statu, se nu se confere de càtu dupa indeplinirea unoru conditiuni de garantia, in stabilirea si formularea caroru conditiuni de garantia, fie-care Stat este suveranu apretiuitoru ;

Considerandu, cà daca progresulu civilisatiunei, facilitatea comunicatiuniloru, reporturile diince de comerciu intre natiuni si individi, au facutu se se statorniceasca legaturi de simpatia intre popórele lumii moderne, cu tóte altele de ale popóreloru antice, mintea cea sanatósá, totusi, demonstra, cà distinctiunile rationale dntre nationalii si strainii dintr'unu Statu, chiaru si in casulu, candu acesti din urma ar' fi nascuti pe teritoriulu acelu Statu, este imposibilu se fia cu deseversire sterse ;

Considerandu, cà fara de a lipsi la traditiunile ospitaliere ale Romaniei, formele ei de naturalisare cata se fia in reportu directu cu ideile si instinctele tieiei, si deci o facilitate prea indulgenta in aceasta materia ar' echivalá cu o abdicare deghisata la nationalitatea romana ;

Considerandu, cà de cate-ori este vorb'a de o transformare sociala, intieptiunea unoru legislatori in adeveru luminati, consta mai cu seama in

aceea de a tiené, mai antaiu de tóte, socoteala de consciintia nationala, luminandu cu incetulu si fara de comotiuni sociale spiritulu publicu ;

Considerandu, cà nu numai interesulu nostru nationalu, dar si onórea naturalisatiunei reclama unu studiu minutiosu si consciintiosu de antecedentele morale ce fia-care strainu, doritoru de a se naturalisá, le posede atatu in Romania càtu si in tiéra straina ;

Considerandu cà s'ar sgudui chiaru temeli'a Statului Romanu, candu elu „de plano“, fara de nici o conditiune séu formalitate, ar' conferi nationalitatea romana unoru straini, cari, prin ideile si deprinderile loru cosmopolite nu 'i-ar oferi nici o garantia ;

Considerandu principiulu acestu fundamentalu, recunoscutu de tóta lumea: cà una din conditiunile esentiale ale esistentii unui Statu, este teritoriulu ;

Considerandu, cà de teritoriu, domeniulu nationalu, dupa pactulu nostru fundamentalu indivisibilu si nealienabilu, sta strinsu legata proprietatea imobila privata ;

Considerandu, cà un'a din bazele dreptului nostru publicu si constitutionalu, fiindu proprietatea mobiliara, cà consecintia naturala deriva, cà de interesulu celu mai mare alu Statului Romanu este, cà proprietatea imobiliara, celu puçinu cea rurala, se nu o póta dobèndi, de càtu numai acei ce se bucura de plenitudinea drepturilor civile si politice, càci numai o natiune, condamnata de a deveni nomada, póte se sté nepasatóre si se privéasca cu ochi indiferenti pamentulu, pe care sta organizata cá Statu ;

Pentru aceste considerante, si acele dloru deputati, ce voru isvori din inalt'a intieptiune si din luminatulu vostru patriotismu, majoritatea comisiunei de initiativa legislativa, prin subsemnatulu reportoru are onórea de a ve propune cu respectulu celu mai profundu, cà art. 7 din Constitutiune, supusu revisuirii, se fia inlocuitu prin dispoziitiunile constitutionale din alaturatulu proiectu.

Reportorulu comisiunei de initiativa, G. M a r z e s c u.

Bucuresci, 1879, Iuniu 23.

PROIECTU

de dispoziitiuni constitutionale destinate de a inlocuí art. 7 din Constitutiune.

Art. 7. Strainulu de ori-ce credintia religiósá, póte dobèndi insusirea de cetatianu romanu, indeplinindu conditiunile si formele urmatóre :

Va adressá càtra domnu cererea s'a de naturalisare, aretandu capitalurile, statulu seu, profesiunea séu meseri'a ce esercita si vointia de a'si statornici domiciliulu pe teritoriulu Romaniei.

Déca dupa o asemenea cerere, petitionarulu va locuí diece ani in tiéra, si déca prin portarea si faptele sale va dovedí, cà este folositoru tieiei, corpurile legiuitóre 'i voru poté acordá impamentenirea.

Voru poté fi scutiti de stagiulu de diece ani acei, cari voru fi facutu tieiei servicii importante, cari voru fi adusu in tiéra industrii, inventiuni utile séu talente distinse, cari voru fi fondatu in tiéra stabilimente mari de comerciu séu de Industria.

Asemenea voru poté fi scutiti de stagiulu de diece ani, strainii nascuti si crescuti in Romani'a, din parinti nascuti in Romani'a, si cari nici unii nici altii nu s'au bucuratu veri odata de o protectiune straina.

Impamentenirea nu se póte acordá de càtu in modu individualu, prin lege votata cu majoritate de dóue treimi de corpurile legiuitóre, sanctionata si promulgata de D-nu.

Insusirea de romanu se conserva si se perde conformu dispoziitiuniloru cuprinse in codicele civile.

O lege speciala va determiná modulu, prin care strainii si voru poté stabili domiciliulu pe teritoriulu Romaniei.

Acei, ce nu se bucura de plenitudinea drepturilor de cetatianu romanu, nu potu in altu modu dobèndi imobile rurale in Romani'a de càtu numai prin mostenire ab-intestato.

Reportorulu comisiunei de initiativa, G. M a r z e s c u.

Discursulu deputatului Alesandru Romanu.

tienutu in siedinti'a dela 1 Maiu a. c. a dietei maghiare.

On. casa ! Fiindu-cà in acésta casa a deputatiloru . . . (sgomotu). Rogu pe toti deputatii se aiba bunavointia a ascultá cu deosebire, pentru cà se poteti intielege, cà-ci mi-ar' paré fórte reu, candu unele din cuvintele mele aru fi reu intielese din cauza, cà a fostu prea pucina linisce in casa. (Se audimu !)

Fiind-cà in cas'a acésta si, potu se dicu, in patri'a nóstra, cestiunea nationalitatiloru n'a fostu de unu timpu incóce obiectu de discussiune, fenomenulu acestuia voui se 'i dau o scurta esplicatiune. Caus'a acestui fenomenu, celu

pucinu in càtu privesce pe deputatii, cari se tinu de natiionalitatea romana, a fostu, cà inainte de acésta cu patru candu din consideratiune la calamitatea financiála si la lung'a si steril'a disputa, s'a facutu fusiunea, deputatii mani s'au sfatuitu si au hotaritu, cà de órece, dupa convingeriloru politica, interesulu intre elementulu maghiaru si romanu este atátu de comunu, in càtu, déca nu aru tiené completa situatiunea actuala si aru pune pedeci guvernului, cu dracuventu s'aru poté invinovati de prea puçinu patriotie. Mai departe au vrutu se iè arm'a din mân'a aceloru ce au contenitu i-au acusat, cà sunt cu porniri vrajmasiesci contra nationalitatii maghiare si contra patriei. Dicu, asia déca amu hotaritu se punemu la o parte cestiunea nationalitatiloru, pentru cà iubimu patri'a comuna, cà ori cari aru si se nu punemu pedeci guvernului, cà se póta vindeca lele si se ajute din ticalosi'a generala. Hotarirea acésta s'impartasit-o actualulu ministru-presiedinte, pe care la rogatu cu ocaziunea aceea se midiolocéasca sustinerea despre nationalitati. Dorere, de atunci incóce calamitati financiale nu au incetatu, ticalosi'a generala in multe privintie a mai crescutu, éra in privintia Romaniloru nemulsumirea prin impregiurarea, cà art. XLIV din 1868, care regulédia egal'a indreptatire a nationalitatiloru, din di se dá mai multu uitarei, s'a potenciatu, pentru cà nu mai tiene comptu de nici o sectiune a acelei legi, care garantédia si nationalitatiloru óre care drepturi. Se nu vom bimu de dd. solgabirei, si celu din urma notariu satescu care in pecióre legea acésta. Si noi romanii amu inadusitu de rerea nóstra din caus'a acestui fenomenu si amu tacutu si nu ne-amu plansu.

Intr'aceea ce s'a intemplat ? Manipulantii intregu presse siovinistice maghiare n'au apretiuutu resignatiunea acésta patriotica, nu au intielesu tacerea acésta, nu inadusera durerei, ci luandu-o dreptu semnu de indestulire si mandu tactic'a noue binecunoscuta au inceputu a agitá contenitu, facédu presiune teroristica asupra publiculu maghiaru cetitoriu, fiindu ajutati in sirguinti'a loru de unele foliante din partile de susu ale Ungariei, ale caroru autoritati numai cu provocarea principiulu de intolerantia nationala au sciutu asi trage atentiunea asupra'si — au facutu presiune si asupra guvernului si — cu parere de reu trebuie se spu — chiaru si intre partisanii aceia ai acestei case, care conformu programei loru dorescu a se intinde pàna la marginile extreme a le libertatii, in privintia nationalitatiloru asia se precepe libertatea, in càtu aru voi se stérge si putintelulu ce la lasatu art. XL. din 1868. Dupa astfelulu de primire este acum aprópe unu anu, cà proiectulu acesta de lege tiene cà si sierpele de mare din fabula pe cetatianii patriei intr'o agitatiune continua. De o parte atitudinea pressei siovinistice maghiare, de alta parte vocile aparatóre, in press'a nationalitatiloru intr'atata au interitatu spiritele in càtu cu deosebire simburele poporulu romanu, ingrigiatulu de limb'a s'a, pentru cà e uniculu si celu mai scumpu tesauru alu seu, a datu navala cu petitiuni asupra archipastoriloru sei, cà se intrevina la Maiestate cu rugari, cu scopu de a impededá pericolulu cu care érá amenintiatu. Si pentruc s'au adresatu óre archipastorii romani de-a dreptulu la acestu factoru alu legislatiunei ? Pentru cà din trist'a experientia ei au sciutu bine, cà delaturarea acestui proiectu intentionatu, aici dela factorulu acesta alu legislatiunei abia se póte sperá.

Ne este in própseta aducere aminte campani'a pressei maghiare contra archipastoriloru romani continuata pèna la punerea acestui proiectu pe més'a dietei. Érá pe aci se'i declare de tradatori de patria. Cu tóte, cà nimenea nu póte negá, cà dreptulu de petitionare este unulu dintre libertatile constitutionale si nu este nimenea intre noi in cas'a acésta, nici guvern, nici deputati, cine se fia in stare a invinuí pe ori care dintre archipastorii romani de peccatulu nepatrioticulu. Siovinistii pressei maghiare cu unu entusiasmu demnu de o cauza mai buna, cautau prin colónele puçineloru foi straine, care incuviintiau proiectulu de lege si tindeau manile cà Bernard dupa peatr'a trasnitulu, candu dau de unu fragmentu golu de articulu, cà reproducédu-lu si comentandulu se'lu presenteze publiculu cetitoriu maghiaru. Inse incuviigiaru cu mare precautiune numai a aminti de vocile si articolii mai insemnati, aparuti in foile mai insemnate din strainatate, s'au ale nationalitatiloru din tiéra, cari desaprobau proiectulu, de buna séma cu intentiunea, cà poporulu maghiaru se nu audia glasulu dreptatii si strigatulu demnu de apretiare alu vatematiloru.

Eu, d-loru, in procedur'a acésta gasescu numai motulu, cà manipulantii pressei siovinistice se temu de mintea cea tréza a natiunei maghiare. Simtiulu nedreptatii se caracteriséza mai departe si prin procedur'a aceea a pressei, cà foile, una dupa alta, au comunicatu o asia numita epistola a unui preotu serbescu. Dupa aceea s'a pregatitu de mana lunga adres'a aceloru doi episcopi ruteni, si folosinduse de nesciintia bietulu poporu romanu din Maramuresiu, functionarii comitatensi petitiunile pregatite de densii cu maiestria si insielaciune, in glasu de trambitia, le-au teritu, cà pe calulu troianu, in tóte foile. Ce feliu de pondu au astfelulu de adrese necópte cu deosebire ale celoru doi episcopi ruteni, asia credu, cà este bine cunoscutu in cercurile guvernamentale, dér' mai bine in biroulu respectivu alu mi-

ministrului de instructiune publica. Nenorocit'a adresa mes-
tegiuata in Maramuresiu nici atata pondu nu pôte se aiba,
cãtu a avutu la timpulu seu adress'a pregatita de functio-
narii dominatiunei teroristice, subscrisa de vre-o câteva sute
de locuitori din Bud'a, la tóta intemplantarea mai inteligenti
de omeni din bietulu poporu romanu din Maramuresiu,
substernuta carnificelui anteluptatoriloru pentru libertatea
maghiara din 1849.

Dupa astfelu de premise acestu nenorocitu proiectu
s'a pus pe mès'a dietei intr'o di de jale. Malum omen!
Quod Deus a republica avertat. Cá ori si cine, asia do-
riam se cunosc si eu cuprinsulu si motivarea lni. Le-amu
cetit, le-amu studeatu, dèr' n'amu aflu in motivare alta,
decãtu argumente mascate si silogisme sucite. Me-amu mi-
ratu de bunavointia, pentru care nu se pôte multumi din
destalu, cu care este saturata motivarea machiavelistica, a
carei autoru, cá si candu ar' fi imbracatu intr'o rasa de
calugaru misericordianu, spune cu multa compatimire, ce in-
teressu mare are, cá si copii nationalitatiloru diverse, cari
din solta se intorcu la plugu, se se faca partasi de tóta
fericirea si bunatatea ce si o pôte omulu gaudi, si care a
una sèma se va reversá asuprale, dèca voru sci unguresce
sua credu, cá nimenea dela plugu nu devine de-adreptulu
mãstru, afara de limb'a maghiara mai trebuie se invetie
de alte: „multa tulit, fecitque puer, sudavit et alsit“.
Cine vrea se se faca partasi de bunatatea acèsta invatia
de unguresce, la acèsta inse se cere timpu. Dèr' dicu, ase-
menea argumentatiuni nu sunt, precumu a observatu st. meu
amicu Mocsáry Ludovicu fòrte nimeritu, nu sunt demne de
demnitatea casei si me miru, cumu s'a potutu alaturá ast-
felu de motivare la unu proiectu de lege atãtu de seriosu.
Oper'a acèsta de amalgamisare esita din birourile resortului
ministerialu, si aici atingu, cá in trècatu, cu tôte, cà d-lu
ministru este responsabilu, este nevinovatu de paternitatea
proiectului acestuia — acesta din resortulu birouriloru mi-
nisteriale, dupa ce l'amu studiatu, m'a convinsu, cà pe deo-
parte e de prisosu, de alta parte in locu de-a ajunge sco-
pulu, care se feresce a'lu marturisi, dèr' pentru aceea ilu
scim, care este, va avé unu resultatu cu totul contrariu.
Insami st. d. ministru escusandu-se de nedreptatea acestei
mãceri a marturisu inaintea comisiunei, cá numai la in-
vestigatiunile mai multoru deputati si altoru ómeni a adusu
acestu proiectu de lege.

Min. de culte si instructiune publica A u g u s t i n u
T r e f o r t (intrerumpendu): Nu m'amu escusatu, pentru
cã n'amu obiceiulu acesta! A l e s a n d r u R o m a n u :
Cãtu marturisire insèмна, cá nici densulu nu 'lu incuviin-
ta si unulu dintre membrii cei mai de frunte ai comisi-
unii a spus-o — si la acèsta voi veni mai tardiu, — dèr'
si altulu a primitu proiectulu inca si in form'a modificata,
cu tôte, cà ministrulu de instructiune s'a declarat gata la
ori-ce mitigare. In mani'a tuturoru acestora a primitu pro-
iectulu in tôte partile sale, care nu numai, cà nu s'a miti-
gatu, dèr' in executare este cu multu mai draconicu si mai
rigorosu. In privint'a obiectului acestuia m'am intielesu
cu mai multi dintre sotii deputati si i-amu rogatu de opi-
niunile loru. O parte fòrte considerabila dintre acestia a
recunoscutu, cà proiectulu este fara scopu si a disu: nu'lu
votazu si nu voi fi de faciã nici la desbaterea si nici la
votarea lui. Alta parte a disu: este o inepta cortesia. Nu,
eu nu credu acèsta din partea guvernului. Proiectulu acesta
este o zala, d-loru, din acestu lantiu, care formèza unu sis-
temu intregu, pe care'lu cunòscemu din trecute. Acesta este
intòrcerea la legile despre limbi din 1848 si de mai inainte
care priu articuli de lege XLIV si XXXVIII din 1868 au
fostu delaturate, dèr', care prin proiectulu acesta mai nou
nu numai se modifica, ci se restòrna. „On revient toujours
à ses premiers amours“.

Me folosescu de acestu proverbiu francesu si n'am
vutu se citesu pre celu latinu, pentru cà e mai drasticu.
Unii dintre domnii deputati din punctulu de vedere alu par-
teli loru au disu, cà proiectulu este apucatura cortesièscã,
care guvernulu o folosescu, pentru-cã se'si recastige popo-
litatea perduta prin politic'a s'a cea rea. La aceste le-
sa respunsu: dèca proiectulu de lege este apucatura cor-
tesiescã, atunci, d-vòstra sunteti datori, cà urmandu convin-
geriloru, ce aveti se ridicati cuventulu in contra. Mi-au
marturisu, cà pressiunea siovinistica este atatu de mare, in
cãtu unu maghiaru nu e in stare a se espune se vorbèsca
contra. N'am potutu crede, cà domnii, cari dupa punctulu
loru de manecare declara proiectulu de o apucatura corte-
siescã, isi esprimau convingerile loru, de órece, candu st. d.
propunetoriu precumu si mai multi din stang'a estrema au
facutu reflexiunile d-loru la discursurile condeputatiloru Mi-
hailu Politu si Adolf Zay, au spus claru, care este scopulu
si marturisirea loru, care este fòrte pretiòsa pentru mine,
pentru-cã descopere motivarea proiectului in tóta golatatea ei.

Ceea ce se aduce dreptu argumentu pentru motivarea
proiectului, adeca, cà dreptulu dupa care se introduce in-
vetarea limbii maghiare in scòlele poporale nemaghiare isi are
radacinile sale in dreptulu publicu, este o ast-felu de scin-
ta, careia me inchinu, cà-cu numescu drepturi de aceste,
drepturi publice; deci la tóta intemplantarea trebuie se ne in-
chinam si pentru aceea, pentru cà altcum on. d. propune-

toriu ne indrèpta la absolutismu, cà-cu entusiasmulu despre
care vorbesce in motivare n'are altu intielesu decãtu despo-
tismulu si puterea discrecionala, ce vrea se o dé ministrului.
In tièra constitutionalã acèsta nu se pôte suferi, fãra de
vatemarea libertatii constitutiunale si individuale a cetatiani-
loru. Cunòscemu prea bine din Transilvani'a teori'a „manei
libere“; plansori se audu din tôte partile si nu dela unulu
singuru dintre deputatii Transilvaniei am auditu felu de
felu de plansori, cà li s'au uritu cu uniunea si dorescu au-
tonomi'a.

Teori'a din motivare este asiadèra fòrte periculòsa. In-
trebu inse pe d-nii deputati si pe st. d. propunetoriu, cari
au vorbitu in favorulu proiectului si cari au vorbitu totu
despre dreptu si despre dreptulu publicu alu statului, n'are
óre statulu si obligamente? Cu deosebire in privint'a cul-
turei nationalitatiloru, unde este fapta nedisputabila, cà din
miliònele si sacrificiele de sange ale nationalitatiloru nu li
intòrce nici unu unicu percentu, pentru cà d. e. Romanii
nu au nici unu institutu de instructiune, care se capete
macaru unu fileru dela statulu. Dèr' cu tôte aceste voiți se
introducetii limb'a maghiara in acele scòle poporale, pe care
confessiunile le sustienu din banii loru proprii. Acèsta este
neechitate, cà se nu dicu crudelitate. Trebuie se amintescu,
cã s'a aflu cu cale a se adauge la motivare si registrulu
unoru rugari, asternute din partea mai multoru jurisdictiuni
pentru declararea limbii maghiare de limba obligata. Se dice
cã acestea s'au alaturatu pentru orientare. Asiu vrea se
sciu spre ce orientare? Din parte'mi sunt pe deplinu orien-
tatu, sciu ce insemnatate are. Erã bine dèca lucrulu re-
mané intr'atãta. Cunòscemu factorii ce jòca unu rol in
comitate. Nu voi a me demite la recriminari; scim inse
cu totii, cà principiile liberale ale legiloru dela 1848 atata
s'au mai tunsu priu legile aduse de atunci incòce, in càtu
si puçinele drepturi asigurate nationalitatiloru prin legile
dela 1868 sunt stinse cu totul. Tôte legile, legea munici-
pala si electorala, cu deosebire legea electorala din Transil-
vani'a, care dupa uniune nu este numai o anomalia, ci mai
multu, dèr' nu voi se'li dicu pe nume, dicu tôte legile si
dispositiunile acestora, intre altele mai multe si introducerea
virilismului, numai pentru aceea s'au adusu, cà se restringa
pe nationalitati pe unu terenu fara nici o insemnatate. Con-
secinti'a acestora este, cà d. e. in comitatele Aradului si
Carasiului, unde elementulu romanu este atatu de prevalentu,
in càtu alte nationalitati abia facu unu percentu in congre-
gatiunea comitatensã, elementulu romanu este in minoritate;
asemenea in Bihoru fntre 600 reprezentanti numai 80 sunt
romani, in cele mai multe comitate acestia nu dispunu de
atãtea voturi in càtu limb'a romana in sensulu legi se pòta
deveni limba protocolara. Dèca ar' veni rogarile in pri-
vint'a limbii maghiare dela jurisdictiuni de acele, unde po-
poratiunea este prevalentu maghiara, nu asiu dice nimica,
pentru cà stimezu alipirea compatriotiloru maghiari càtra
limb'a loru, — dèr', dèca vinu din parti de acelea, unde alte
nationalitati sunt in majoritate, nu voi se amintescu pe
neofiti, adeca, cà acelea se facu la staruint'a loru, ci dicu,
cã minoritatea a majorisatu si respectivii n'au interpretatu
adeverat'a opiniune a majoritatii poporatiunei respective.

(Va urmã.)

Kossuth despre viitoriulu Ungariei.

De unu timpu incòce Maghiarii visitèza pe ex-
dictatorulu dela 1849 Ludovicu K o s s u t h toc-
mai, dupa cumu visitau popòrele antice oraculele
din antic'a Elada. Asia a cercetatu mai deunadi
deputatulu dietalu V e r h o v a y pe Kossuth in
Baracone si a publicãtu in „Egyetértés“ convor-
birea ce a avut'o cu elu. K o s s u t h se pronuntã
in urmatorii termini despre viitoriulu Ungariei:
„Tôte càte le-ai disu D-t'a mai inainte despre
greutãtiele unei straformari a vietii nòstre publice
arata numai, cà temerile mele ingrijitòre se voru
realisã. Starea de gemenu siamesicu (dualismulu)
a adusu Ungari'a in mare perplexitate. De ar' fi
vorb'a numai de rele nationalu-economice, asiu
poté schimbã poté ochelarii cei intunecosii, cu care
cauta negresitu se privimu impregiurarile actuale
ale Ungariei, cu ochelari rosii; dèr' cu ruin'a eco-
nomica s'a intr'odusu la voi imoralitatea, care mar-
turisesce, cà disolutiunea a inceputu pretutindenea,
in tôte pãturile societãtii. Acestei discompositiune
este greu de a resiste si in cadrulu sistemii actu-
ale guvernamentale chiaru imposibilu. Ungari'a
merge cu pasi rapedi spre o ruina fòrte trista.“

„Parlamentarismulu in aparentia, care a ametitu
atãtu de multi ómeni in Ungari'a, mai pe urma va
ucide si natiunea. Nu e nimic mai periculosu, de-
cãtu parlamentarismulu prefacutu (aparentu). A-
cel'a s'a nascocitu de potentati, spre a-si poté
implini mai usioru vointi'a loru absolutistica. Par-
lamentarismulu se intrebuintieza in diu'a de astadi,
pentru cà in numele poporulu
si sub pretecestulu de a servi
poporulu se-si pòta realisã
vointi'a propria arbitrara. A-

cèst'a a succesu potentatiloru in acea mesura, in-
cãtu acuma pe lènga parlamentarismu potu mai
usioru guvernã in modu absolutisticu. Dèr' inca
la noi. Pe lènga o astfelu de subordinatiune a
parlamentului! Eu privescu parlamentarismulu a-
cèst'a de mai periculosu, decãtu absolutismulu celu
crudu. Absolutismulu pune, ce e dreptu, bariere
esteriòre, dèr' elu impintèza la o desvoltare re-
gulata. Parlamentarismulu falsu imbèta, pentru cà
se sguodie independint'a prin insielatoria si in mo-
dulu acèst'a se ucida natiunea.“

Aradu, in 4 Iuliu 1879.

Ve aducu la cunosciintia, Dle. Redactoru, cele
ce s'au petrecutu la Institutulu pedago-
gicu de statulu din Aradu in di-
lele din 1-a pèna inclusivu 3 Iuliu n. a. c. In
urm'a ordineloru mai inalte si a provocatoriloru ofi-
ciòse invetiatorii, cari nu cunosc limb'a maghiara,
au inceputu a se presentã inaintea Inspectorului
reg. de scòle din Aradu inca din 29 Iuniu n. cu
care ocaziune s'a inceputu si inscrierea loru la
acestu cursu pentru timpulu dela 1 Iuliu pèna la
25 Augustu a. c.; in diu'a d'anteia si a dou'a nu
s'au insinuat multi, dèr' in diu'a a 3-a (1 Iuliu)
s'au presentatu inaintea Inspectorului reg. de scòla
o multime de invetiatorii asia, incatu s'a observatu
la conscriere, cà tremurã atatu màn'a càtu si cor-
pulu intregu alu Inspectorului; — numerulu inveti-
atoriloru, se dice, ca era apròpe la 800 individi.
Au inscisu dintre ei pèna la ameadii cati au po-
tutu, — dupa ameadii inse au telegrafatu la Inal-
tulu Ministeriu, cà ce are de facutu? càci nume-
rulu invetiatoriloru presenti este peste asteptare,
mare, pentru toti nici localitati de propunere, nici
cuartire, ba nici sum'a de bani votata de Diet'a
tierii in asta privintia nu este de ajunsu. In urm'a
acestei telegrame vediuram ca cerne lucrulu pe
alta còrda; si anume: care invetiatoriu sciea sei
spuna dòue trei cuvinte in limb'a maghiara d. e.
apa-viz, focu-tüz, masa-asztal s. a. i respundea
„nó hát maga jobban beszél magyarul mint én.“
— „menyen haza.“ si provediendulu cu unu „Bi-
zonyítmány“ lu indrumã càtra casa. Altoru in-
vetiatorii, de si nu intielegeau nici o iota din limb'a
maghiara, le dicea, c'au venitu prea tardiu, se
mearga acasa, pre altii ii invinuiea cà nu s'au
insinuat in terminulu defiptu la Inspectorii loru,
si nu se afla inscisi in protòcolele acestora tramise
acolo, din care cauza nu se potu primi la cursu, si
asia cu tand'a manda, treanc'a fleanc'a din toti in-
vetiatorii veniti la faci'a locului remasera acolo abia
ceva peste jumetate, ceialalti o luara catra casa,
cari au avutu bani pe calea ferata, ceialalti pe
josu. Audieam pe invetiatorii dicèndu, cà unii asia
suntu de indepartati de Aradu, incãtu au de a ca-
latori pe josu 5, 6 pèna la 7 dile, unii diceau:
de càtu se mergemu pe josu cale asia departe, mai
bine remanemu câteva dile la secera, se ne casti-
gamu bani de drumu, se potemu merge pe calea
ferata, in fine presentandu-ne càtiva invetiatorii
inaintea desu numitului Inspectoru scolaru reg. lu
rogaramu, cà se ne rebonifice puçinei bani, cà sa
potemu solvi calea ferata macaru càtra casa, cà
altuceva nu pretindemu, la care ne respunde de
'mi aducu bine aminte „az nem tehetem rola“ cu
care ocaziune ne spuse, cà nici idea n'a avutu, cà
se voru presentã in numeru atatu de mare inveti-
atorii. Pe viitoru, disè, cà se va face alta rânduiala
— adeca: in fiecare comitatu se va deschide unu
cursu pentru invetiatorii.

Cursulu inca nu s'a inceputu din cauza, cà pro-
fessorulu Nemoianu din Caransebesiu din cause
motivate pèna in 3 Iuliu inca nu s'a potutu pre-
sentã la acestu cursu, — dèr' fiindu intrebatu prin
telegrafu — a respunsu, cà in 4 Iuliu va fi de
securu in Aradu. — Invetiatorii dela locuinti'a loru
se preamba la Institutu si petrecu in discursuri
2—3 óre acolo, apoi o iau cu cetele pe stradele
piatului intrebându-se, óre cu noi ce va fi? pèna
candu vomu mai perde vremea pe aici, pèna candu?
le-ar' fi respunsu arangiatorjulu de cuartire unoru
invetiatorii, cari l'au provocatu, cà se le procure si
aduca nescu strozace (saltele cu paie), cà nu potu
dormi pe podinele gòle ale casei si le-ar' fi disu:
mai faceti ce poteti, calcative langa ceialalti, cà 2
septameni nu-i atãta vreme. Din aceste cuvinte
ale arangiatorului de cuartire potemu pricepe, cà
invetiatorii peste 2 septameni voru fi toti eliberati
càtra casa, din cauza, cà n'au bani sei sustiena
pèna la 25 Augustu. — Eata procedur'a domni-
loru dela putere, au promis, si acuma nu potu se
'si tiena promisiunea, bietii invetiatorii, intre carii
si eu, sunt unii cu familia si casa grea, si-au la-

satu familiile in lipsa si cá se corespunda legii si ordinelor mai inalte oficiale, au alergatu la acestu cursu sperandu in zadaru sume de bani considerabile. Ore Dómne pèna candu vomu mai totu avé de a suferi loviri de acèste nemeritate? Tristu si dorerosu casu pentru toti invetiatorii.

— iu —

Testamentul principelui Napoleon.

„Diariulu „Gaulois“ publica tectstulu testamentului ce l'a facutu principele Napoleonu înainte de a plecá in Afric'a. Eata 'lu :

Facutu la Camden-Place (Chislehurst) la 26 Februaru, 1879.

Acest'a este testamentulu meu :

1). Moru in religiunea catolica, apostolica si romána, in care am fostu nascutu.

2). Dorescu, cá corpulu meu se fia depusu lènga alu tatalui meu, asteptandu, cá se fia transportate amendóue acolo unde se odihnesce intemeiatorulu casei nóstre, in midiloculu acelu poporu francesu, pe care noi, cá si elu, l'am iubitú fòrte multu.

3). Cea din urma a mea cugetare va fi pentru patri'a mea si pentru ea asiu voi se moru.

4). Speru, cá mam'a mea, candu nu voi mai fi, imi va pastrá afectuós'a aducere aminte ce eu i voiu pastrá, pèna la celu din urma alu meu momentu.

5). Amicii mei particulari, servitorii mei, partisanii casei ce represintu, fia convinsi, cá rocnoscinti'a mea cátra densii nu va incetá de cátu deodata cu viéti'a mea.

6). Voi murí cu unu simtiementu de adénca gratitudine cátra M. S. Regin'a Engliterei, cátra tóta famili'a regala si cátra tiér'a, in care am primitu, in timpu de optu ani, o atatu de cordiala ospitalitate.

Constituiescu pe pré iubit'a mea mama legatara univetsala cu insarcinarea pentru dens'a

(Urméza amerunte asupra legatelor particulare).

Principelui Muratu, fiulu, veru alu principelui imperialu i lasa 200,000 franci; d-loru Pietri, Conneau, Espinasse si Bizot le lasa câte 100,000 franci si alte legate de o mai mica insemnata.

Codiellu. N'am nevoia se recomendu mamei mele de a nu neglige nimicu pentru a aperá memori'a marelui meu unchiu si a tatalui meu. O rogu de a-si aduce aminte, cá, pe cátu timpu voru esiste Bonaparti, caus'a imperiala va avé representanti. Datorielle casei nóstre cátra tiéra nu se stingu cu viéti'a mea; murindu eu, missiunea de a urmá oper'a lui Napoleon I si Napoleon III revine fiului celui mai mare alu principelui Napoleon, si speru, cá pré iubit'a mea mama, ajutandu'lu din tóte poterile sale, ne va dá nóue, celoru ce nu mai suntemu, acésta ultima si suprema dovéda de afectiune.

Napoleon.

Chislehurst, 26 Februaru 1879.

Numescu pe domni Rouher si F. Pietri esecutori testamentari.

Diverse.

(Program'a examenelor) ce se voru tiené cu elevii din clasele gimnasiale si normale ale institutului rom. gr. or. din Bradu cu finea anului scol. 1878/9 este dupa „T. R.“ urmatori'a: Vineri in 29 Iuniu st. v.: clasa a IV gimnasiala 10—10½ ore relig'i'a prof. Nicolau I. Miheltianu; 10½—11 ore latin'a, prof. Constantin Costin; 11—11½ ore maghiar'a, prof. Georgiu Parau; clasa III gimn. 11½—12 ore romana, prof. Stefan Albu; 12—12½ ore matematica si geometria, prof. Const. Costinu 12½—1 ore fisica, prof. Stef. Albu; clas'a II gimn. d. a. 3—3½ ore istori'a universalá, prof. Nic. Margineanu, 3½—4 ore romana, prof. Stef. Albu; 4—4½ germana, prof. G. Parau; 4½—5 ore matematica si geometri'a, prof. Nicolau Margineanu; clasa I gimn. 5—5½ ore latin'a, prof. G. Parau; 5½—6 ore geografia, prof. St. Albu; 6—6½ ore maghiara, prof. Nic. Marginean; 6½—7 ore istori'a naturala, prof. St. Albu. Sambata in 30 Iuniu st. v.: clas'a IV normala 8—10 studiile tóte prof. Petru Rimbasiu, clasa III norm. 10—12 ore studiile tóte prof. Georgiu Glava. Dumineca in 1 Iuliu st. v. 10—12 festivitatea premergetóre inchiarei solemne a anului scolasticu, impartirea premiilor si a testimoniilor. Din siedinti'a corpului professorale tinuta in 1 Iuniu 1879. Directiunea.

(Casu de mórte.) Dumineca in 24 Iuniu (6 Iuliu) a.c. a incetatu din vieatia economulu din Zernesci d. Vladu Strevoiu, dupa o scurta suferintia, in etate de 67 ani. Repausatulu, tatalu avocatului si deputatului dietalu Nicolae Strevoiu, a fostu unulu dintre acei diliginti, zelosi si prea demni economi romani, cari, de si au traitu cu mediuloce restrinse, au sacrificatu totu pentru crescerea si cultivarea filorú lorú. Fia-tierin'a usióra si memori'a binecuventata!

(Fabrica romana de harthia.) Inca in anulu 1873 au votatu camerele romane unu proiectu de lege, prin care se stabilise, cá acele care va fondá in tiéra o fabrica de harthia i se va dá in intreprindere aprovisionarea cu harthia necesara statului, cu alte cuvinte privilegiulu de a provedé pe statu pe timpu de 10 ani cu harthia trebuintiósa. Pe lènga indatorirea de a fondá o fabrica se cerea totodata, cá intreprenorulu se ofere harthia statului cu pretiuri, cátu se póte de reduce. Condiunielle aceste erau pré oneratórie, de aceea nici nu s'a gasitu nimenea, care se fondeze acea fabrica, pèna ce camer'a se vediu silita a votá in anulu trecutú unu proiectu mai favorabilu fondarei industriei de harthia in Romani'a. Nu de multu o asociatiune de capitalisti romani luminati a luatú initiativ'a de a realisá acést'a dorintia. ce se semtiea atátu de multe in tiéra si de a fundá o fabrica de harthia. Intr'o intrunire ce avé locu in causa acest'a s'au luatú resolutiunielle urmatórie: Se se deschida o lista de subscriere pentru cei ce voru voi se participe la fondarea fabricei romane de harthia. Subscrierea va durá 15 dile. Titlulu de fundatori ilu voru portá numai acei, cari se voru inscrie cu cifr'a de 600 de lei, ear' cei, cari voru subscrie mai puçinu pèna la 100 lei voru portá titlulu de actionari. Numai romanii potú luá parte la acésta asociatiune. Sambata in 23 Iuniu d. subscriitori pentru fabric'a de harthia se intrunira spre a alege o comisiune provisoria de 7 membri, cari se elaboreze proiectulu de statute, se ié tóte mesurille si se faca studielle necesare. La votu au luatú parte toti subscriitorii, cari au depusu 15 la suta din sum'a subscrisa. Pèna Vineri in presér'a dilei de intrunire s'au fostu subscrisu in totalu sum'a de 225,800 lei. — Onóre acelora, cari au luatú initiativ'a pentru realisarea acestei noue intreprinderi industriale. Este o impregiurare fericita pentru tiéra, cá toti romanii inteligenti sunt astadi petrunsi de necesitatea redicarei industriei nationale, fara de care Romani'a va remané o tiéra espioatata de capitalurile straine. Industria agricola erá pèna acuma singur'a industria ce o avea Romani'a dér' si acést'a este in stare inca primitiva, de unde vine, cá isvórele de productiune ale Romani'e sunt fòrte restrinse. Romani'a — cumu arata „Curier. Financiaru“ — impórta din Strainatate pentru 51,523.580 franci in trimestru si exporta pentru cifr'a de 28,374.018 franci; acést'a insemneadia, cá suntemu tributari ai industriei si comerçului strainu, cá alimentamu avuti'a si industriale altoru state, esclama numit'a fóia. Este fundata speranti'a, cá Romanii inaintandu pe calea acést'a a intreprinderiloru industriale tiér'a se va apropiá din di in di mai multu de tient'a ce trebuie se o aiba spre a deveni fericita: de independenti'a s'a economica.

(Militi'a Bulgariei.) Dupa cumu aréta Fóia militara a Germaniei, militi'a bulgara se compune din siépte regimente de infanteria, unu regimentu de cavaleria si dóue brigade de artileria cu 42 si jumetate batalione, 8 escadróno si 12 baterii. Déca aceste date sunt esacte, atunci principele de Battenberg va dispune de o armata disciplinata de 47,000 ómeni, 4172 cai si 96 tunuri. Acésta potere armata, destulu de respectabila pentru inceputu, va formá simburille unei mari armate nationale dupa modelulu serbescu.

„Rom.“

(Azagaia.) „Vossische Zeitung“ primesce din Paris urmátórea scrisóre: „Dupa raporturile anglese, Louis Napoleon a fostu gasitu strapunsu de 18 azagaie. Inainte de tóte, trebuie se observamu, cá acestu cuventu e de origine spaniola, se pronuncia azagaia si insemnéza o darda (sulitia de aruncatu). In mán'a unui aruncatoru deprinsu, acésta arma are unu efectu grozavu la o departare de 30 pèna la 40 pasi; tóte descrierille anglese si spaniole constata acésta. Azagaia e arm'a de capetenia nu numai a tuturorú triburiloru din Cafreria, prin urmare si a Zulusiloru, ci a tuturorú „selbateciloru“ din Afric'a si din insulele Oceanului. Azagaia e generala si in Abissini'a, de unde s'au adusu deja din timpulu resbelului anglo-

abissinianu mai multe esemplare aici, pe care am vedutu eu insumi. Azagaia e o arma pe aruncatu si se póte classá intre o adeverata grea si o sagéta usiora de aruncatu cu man'a. Inulu e tare, luciú si greu. Vèrfulu de feru e travitu cu materii vegetale, astu-felu cá cea usióra ranire cu o azagaia e de ajunsu spre causá o mórte sigura, de óre ce prin otrav'a arme, si prin admirabilea securitate, cu care ei se nemerésca tient'a lorú, fia animalu séu omu, la unu punctu, in urm'a unui necontentu eseciuca din copilaria, azagaia e o arma cu multa periculósa de cátu sabi'a si baionet'a, de óre „selbaticii“ navalescu asupra inamicului cu unu ragiu fara margini pèna la o apropiare de 30 éra atunci ei asvirle sulitiele lorú fòrte ascutite otravite cu tóta furi'a si siguritaea, astu-felu calu si calaretiu, loviti de o azagaia, suntú duti fara nici o scapare. Dupa o alta versu cuventulu azagaia n'aru fi de origine spaniola, s'aru derivá de la berbericulu „zogaya“. Din acestu cuventu Arabii aru fi tormatu, cu antepun articolului, az-zaganya, si astu-felu elu s'a misu in limb'a spaniola sub form'a azagaya.

(Gradin'a de Haremu a Chediului din Egiptu.) De securu va veni Cediului fòrte cu greu se se desparta de tiermuru Nilului si de tiér'a Egiptului si, déca nu-lu va implé de mahnire si intristare palaturille si vilile care le-a ridicatu prin Delt'a, apoi atunci gradin'cea magica, care a facut'o aprópe de Cairo, va duce negresitu in anim'a lui cea mai profunda mai durerósa intristare si superare. Numai unu persóne alese au avutu fericirea de a petrunde acestu sanctuariu misteriosu si cele ce le spu acele fericite persóne despre acea gradina magica sémena fòrte multu cu gradinille cele magice fantastice din o miie si un'a de nopti, pe cari titulu modernu fabulosu le-a rechiamatu lènga Nilului, din lumea fantastica in lumea reala. Gradin'a cea minunata de Haremu a Chediului e incungiurata cu unu zidu inaltu, cuprinde o parciu din incaperille femeiloru a palatului vice-regniului este destinata eschisivu pentru petrecerea femeiloru. Candu a intratu imperatés'a Eugeni'a ocaziunea visitarii Cairului in gradin'a acésta struimuta: Aici asiu petrece in veci. Si intr'adeveru parculu celu magicu dá totu dreptulu la astu Adamu a fostu in comparatiune cu acésta gradin'numai unu tufisiu. Gradinari, francesi si germani au facutu acestu minunatu parcu si prin diliginti Felahiloru s'a facutu fiacare punctu, fiacare carne fiacare gróta, fiacare tufisiu. Dela Nilu s'a adunasipulu celu mai móle, petricelele cele mai runte, pentru cá piciórele góle, papucii si sardalele sclavelorú orientale si europene se pambala comodú pe cararille plantate de amendóue partille din plante totu verdi, de oleandri, de mini, lauri, tamarindi, de trandafiri totu infloriti. Unu numeru mare de grote admirabile si artificiale impodobite cu artificielle cele mai minuuate de cu oglindi si cu statue, ce impodobescu loculu verde din tóte partille. Peste straturille de flori florille si cu plantele cele mai scumpe din gradinile, padurille si campielle asiatiche, europene si africane se pléca corónele cele mai grele de palmu. Aloia cea frumósa se inaltia in grupe puternice cotórele floriloru ajungu in grijea cea mai mare inaltime, care nu s'a mai vedutu nicaire. Cediulivanului se intindu in unghiuri ascunse cu ramurille lorú si printre ramurille stralucescu statue albi si rosii de marmora italiana si egipténa. Vèrfulu celu dulce si melodicu si murmurulu istivelorú artificiale si canteculu filomeliloru, si prighitórelorú orientale implu o mare parte a gradin'a cu tonurille cele mai incantatórie naturale.

Cursulu la burs'a de Vien'a
din 8 Iuliu st. n. 1879.

5% Rent'a charthia (Metalliques)	66.65	Oblig. rurali ungare	85.50
5% Rent'a-argintu (impromutu nationalu).	68.15	„ „ Banat-Timis.	83.50
Losurille din 1860	126.50	„ „ transilvane.	83.50
Actiunielle bançei nation.	822.—	„ „ croato-slav.	85.50
„ instit. de credita 264.20		Argintulu in marfuri	—
Londr'a, 3 luni.	116.05	Galbini imperatesci	5.50
		Napoleon'd'ori	9.25
		Marci 100 imp. germ.	56.50

Cu numerulu acest'a (51) se finecu semestrulu antaiu.

Editoru : Iacubu Muresianu.
Redactoru responsabilu : Dr. Aurel Muresianu
Tipograf'a : Ioane Gótt si fiu Henriou.